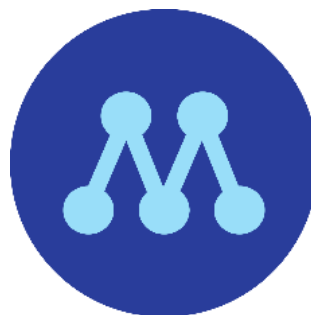

Trygghet, tillväxt och välfärd

**Socialdemokraterna och Moderaternas
budgetförslag 2026**

Innehållsförteckning

Inledning	3
Gotland – en region och kommun	3
Gotländska planeringsförutsättningar	3
Vårt gemensamma arbete	4
Långsiktiga planeringsförutsättningar	4
Vår viktigaste resurs – medarbetarna	5
Starten i livet – barn och unga	6
Fokus på barn och unga i behov av stöd	6
Kunskap som lyfter unga och vuxnas lärande	6
Kultur och fritid- för ett aktivt och meningsfullt liv	7
Infrastruktur och klimat	8
Nya lösningar för vattenförsörjning	8
Bygga och bo – för ett växande Gotland	8
För ett levande näringsliv	9
Vård – när den behövs	10
En äldreomsorg för åren som kommer	10
Beroendevård och stödboende	11
Trygghet, säkerhet och beredskap	11
Regional säkerhet och beredskap	11
Beredskap inom skolan	12
Alkoholhantering med fokus på trygghet	12
Avhopparverksamhet	12
Investeringar	13
Tabell	14

Inledning

Vi lever i en orolig tid. Vi har krig i Europa och ett utmanande säkerhetspolitiskt läge där Gotland geopolitiskt får en strategisk roll. De drygt 100 dagar som gått med Trump-administrationen har skapat ytterligare oro, inte minst på den finansiella marknaden. Omvärldsläget påverkar i hög grad Sverige och Gotland.

Efter flera år av svåra ekonomiska utmaningar i landets kommuner och regioner ser vi inför 2026 ett mer normalt år, samtidigt som Sverige befinner sig i en lågkonjunktur. Skatteunderlaget ökar långsamt, samtidigt som pensionskostnaderna kommer att sjunka till mer normala nivåer.

Region Gotland har över tid gjort goda resultat. Vid flera tillfällen har vi avsatt medel till vår resultatutjämningsreserv – en ekonomisk buffert där vi lagt undan pengar under goda tider för att kunna hantera sämre år. Det har gjort att vi har klarat av de mycket tuffa senaste åren och kan gå relativt starkt in i en mer stabil tid.

Gotland – en region och kommun

Gotland är landets minsta region, samtidigt som vi är landets enda ö-region. Till skillnad från andra regioner har vi ingen närliggande granne att samarbeta med. Region Gotland är dessutom ensam i landet om att ha både de kommunala och de regionala uppdragen samlade i en och samma organisation. Detta innebär ett unikt ansvar, särskilt för hälso- och sjukvården.

Gotlänningarna har samma rätt till vård som alla andra i Sverige. Vi kan inte kompromissa med grundläggande trygghetsfunktioner som akutmottagning, förlossningsvård eller jourlinjer. Samtidigt är vi bara 61 000 invånare och kostnaderna för att upprätthålla denna vårdstruktur överstiger vad gotlänningarna kan bära. Till detta kommer nya krav utifrån det förändrade säkerhetsläget, som ytterligare pressar våra gemensamma resurser.

Kommande tioårsperiod innebär dessutom stora demografiska utmaningar. Antalet barn minskar, vilket ställer krav på att anpassa förskole- och skolororganisationen. Samtidigt ökar antalet äldre kraftigt, vilket innebär ökade behov inom äldreomsorgen. Till detta kommer att befolkningen i arbetsför ålder minskar, vilket påverkar både kompetensförsörjning och skattekraft.

Mot denna bakgrund har vi låtit PwC genomföra en fördjupad 10-årig finansiell analys, med särskilt fokus på vårt dubbla uppdrag som både kommun och region. Frågeställningen för analysen har varit: *Finansierar våra kommunala verksamheter våra regionala verksamheter som hälso- och sjukvården?*

Svaret på rapporten visar ett tydligt **Ja**. PwC:s analys visar att med dagens skattesatser och skatteunderlagsprognoser bedöms kommundelen i genomsnitt visa ett överskott på 198 miljoner kronor per år under perioden 2024-2033. Samtidigt som regiondelen visar ett årligt underskott på 350 miljoner kronor.

Vid en uppdelning enligt samma princip skulle bokslutet för 2024 respektive 2025 se ut som följande:

Delområde	2024	2025
Kommundelen	+198mkr	+237mkr
Regiondelen	-409 mkr	-316mkr

Detta visar tydligt att Region Gotland över tid tvingas omfördela resurser från kommunala verksamheter som skola och omsorg – för att täcka underskott inom sjukvården. Det är inte en hållbar utveckling. Om inget görs riskerar sjukvårdsuppdraget att tränga undan vår förmåga att

fungera som en välfungerande kommun.

Socialdemokraterna och Moderaterna på Gotland arbetar därför gemensamt och långsiktigt för att synliggöra Gotlands särskilda behov i dialog med riksdag och regering. Vi driver på för ett ö-tillägg som säkrar finansieringen av både vårt kommunala och vårt regionala ansvar.

Samtidigt deltar vi i internationella samarbeten, bland annat med Öckerö, Grekland och Kroatien inom ramen för projekt med OECD¹ och DG Regio². Detta i syfte för att hitta och utveckla strategier för en sammanhållen ö-politik på nationell nivå. Målet är att Sverige ska ta steg mot en ö-säkrad välfärdspolitik som bättre speglar våra unika förutsättningar.

Vårt gemensamma arbete

Trots tuffa år som i hög grad präglats av återhållsamhet och hårda prioriteringar har mycket gått åt rätt håll. Socialdemokraterna och Moderaterna arbetar målmedvetet i alla verksamheter för att gå i den riktning vår regionala utvecklingsstrategi *Vårt Gotland 2040* pekar ut. Den regionala utvecklingsstrategin är hela Gotlands och gotlänningarnas vision för framtiden. För att utveckla Gotland måste vi arbeta tillsammans. Ökad dialog och samverkan har ett stort fokus i vårt ledarskap. Under hösten kommer vi att föra dialog runt om på Gotland kring samhällsutveckling, den nya översiktsplanen³ och de demografiska utmaningarna. Här kommer Region Gotland och politiken tillsammans att möta gotlänningarna kring framtidsfrågor.

Vi ser kraften i det lokala engagemanget. Där man bor, lever och verkar vill många vara med och forma framtiden. Vi vill bygga långsiktigt för ökad systematik och utväxling i arbetet med lokal utveckling och landsbygdsutveckling. Därför ger vi 0,9 miljoner som ska vidare ut till bygderna.

Tack vare målmedvetet arbete ser vi att mycket går bra i våra verksamheter. Utsläppen i våra verksamheter minskar, led-lampor och solceller på taken blir fler och luftkvaliteten förbättras (PM10). Vi har skrivit under *Klimatkontrakt 2030* ihop med andra kommuner i projektet *Viable cities*. Vi har klivit fram och tar helhetsansvar kring energifrågan och har bildat GAIST⁴ för att öka hastigheten i omställningen. Vi har tagit ledarskap i internationella sammanhang i och med ordförandeskapet i CPMR⁵, vilket leder till ökat fokus på öar och att Gotland syns som föregångare. Vi har ökat samverkan med andra öar i Östersjön och vill se ökad aktivitet i Blått centrum⁶ där vi vill samordna vattenfrågan på land med Östersjödimensionen. Vi intensifierar arbetet kring våra transporter och arbetar redan nu med hur vi vill se färjetrafiken efter nästa avtalsperiod.

Vidare har vi antagit en ny besöksnäringstrategi och arbetar nu för en samlad destinationsorganisation. Vi har antagit en ny översiktsplan som betonar den hållbara utvecklingen av Gotland. Vi har arbetat bort bygglovskön. Tack vare våra prioriteringar och vår markstrategi, har vi – tillsammans med våra engagerade medarbetare – satt grunden för en än mer effektiv och offensiv samhällsbyggnadsprocess. Vi har satt höga mål för näringslivsklimatet och ser en positiv utveckling av både Nöjd Kund Index (NKI) och Nöjd Upphandlings Index (NUI).

Långsiktiga planeringsförutsättningar

Långsiktiga planeringsförutsättningar är viktigt för våra verksamheter. För att ta höjd för detta har

¹Organisationen för ekonomiskt samarbete och utveckling

²Generaldirektoratet för regional- och stadspolitik

³<https://gotland.se/oversiktsplan2040>

⁴Gotland Accelererar I Samverkan för grön Tillväxt

⁵Conference of Peripheral Maritime Regions

⁶<https://www.uu.se/samverkan-innovation/blatt-centrum-gotland>

Region Gotland en resursfördelningsmodell som möter dessa behov. Vi fördelar full kostnadskompensation till Socialnämnden (SON) i takt med att vi blir äldre, mer till Gymnasie- och vuxenutbildningsnämnden (GVN) för att det blir fler elever i gymnasiet och mer till Hälso- och sjukvårdsnämnden (HSN) för att möta kostnadsökningarna. Samtidigt minskar antalet barn och elever i förskola och skola kraftigt, vilket syns i resursfördelningen till Barn- och utbildningsnämnden (BUN).

Sedan 2017 har Region Gotland lagt effektiviseringar i alla nämndernas budgetar. Detta har varit viktigt för att hålla nere kostnadsutvecklingen och för en långsiktigt hållbar ekonomi. Socialdemokraterna och Moderaterna väljer dock att inte lägga effektiviseringar på verksamheten för 2026. Att hela tiden leta effektiviseringar tar både tid och resurser – nu ser vi behovet av arbetsro i nämnder och förvaltningar och därför lägger vi inga effektiviseringskrav 2026. Vi föreslår också oförändrad skattesats.

Personalkostnadskompensation	
Generell personalkostnadskompensation 3 %	130,0
Summa personalkostnadskompensation	130,0
Resursfördelningsmodeller	
Resursfördelningsmodell BUN	-25,4
Resursfördelningsmodell GVN	20,4
Resursfördelningsmodell SON	29,2
Resursfördelningsmodell HSN	56,6
Summa resursfördelningsmodell	80,8

Vår viktigaste resurs – medarbetarna

Välfärden är aldrig bättre än dess medarbetare och Region Gotlands medarbetare är vår viktigaste resurs. Därför fortsätter Socialdemokraterna och Moderaterna att satsa på medarbetarna. I vårt budgetförslag för 2026 ger vi full personalkostnadskompensation på märket, 3 procent, vilket innebär 130 miljoner kronor (se tabellen ovan).

Medarbetare i Region Gotland ska ha möjlighet till goda arbetsvillkor, en god löneutveckling och fler arbetskamrater och vi ska även ge dem förutsättningar för ett långt, friskt och hållbart arbetsliv. Ett viktigt mål är att fortsätta det redan framgångsrika arbetet med att minska beroendet av hyrpersonal. Då behöver Region Gotland stärkas som arbetsgivare så att fler väljer att jobba hos oss. Här vill vi ta flera steg för att uppnå det.

När konkurrensen om arbetskraft hårdnar behöver vi säkerställa att vi har resurser för att attrahera, rekrytera, utveckla och behålla medarbetare. Region Gotland ska ha goda förutsättningar för en långsiktig och hållbar löneutveckling.

2025 höjde vi friskvårdsbidraget för våra medarbetare från 1 200 till 3 000 kronor per år, och gav fler medarbetare möjlighet att ta ut friskvårdstimme, för att ytterligare stärka erbjudandet till våra medarbetare och förutsättningarna för ett gott arbetsliv. I vår budget för 2026 ligger dessa satsningar kvar. Dessutom fortsätter vi med arbetet att införa förmånscyklar för regionens personal, vilket gynnar både det hälsofrämjande arbetet och miljön.

Samtidigt behöver vi fortsätta att utveckla vårt arbete kring bemanning och att bli mer effektiva i att nyttja vår personals kompetens rätt och vi har tidigare gett förvaltningen i uppdrag att utveckla arbetet med samordning kring bemanningsfrågor för en mer ändamålsenlig och resurseffektiv verksamhet.

Starten i livet – barn och unga

Under de senaste åren har vi tagit flera viktiga steg för att stärka förskolan och skolan på Gotland. Vi har invigt den nya förskolan i Väskinde – en av Gotlands största med plats för 100 barn och en helt ny utemiljö. Nya Alléskolan har också öppnat, med moderna och större lokaler för upp till 300 elever i årskurs F-6. Vi har beslutat om ökade resurser till barnomsorg på obekväm arbetstid och skjutit till medel till anpassad skola för att möta de ökade behoven. Vi har tagit initiativ för att öka tillgängligheten till Öppna förskolan, bland annat genom att öppna upp i Slite och utreda fler platser på landsbygden. Utöver detta har vi redan idag en hög andel barn som är inskrivna på förskolan och fritids, små barngrupper och hög personaltäthet. Detta för att ta ansvar för att möta dagens behov och investera i framtiden.

Fokus på barn och unga i behov av stöd

Samtidigt står den gotländska skol- och förskoleorganisationen inför stora utmaningar. Antalet barn och elever förväntas minska kraftigt, samtidigt som stödbehoven i skola och förskola ökar. Därför fokuserar budgeten för 2026 på att säkra kvaliteten i skola och förskola, med särskilt fokus på barn och unga i behov av stöd.

För att värna kvaliteten i denna omställningsperiod avsätter vi därför 7,9 miljoner kronor till förskolan. Dessa går till en höjning av grundbeloppet för alla barn i förskolan och för att möta de ökade behoven och möjliggöra fler platser på specialförskolan Heden. Detta för att skapa en mer anpassad och tillgänglig miljö för barn med funktionsnedsättning, till exempel autismspektrumdiagnoser, som ofta har svårt att fungera i vanliga förskolemiljöer.

För att främja våra elevers hälsa och välmående förstärker vi barn- och elevhälsan med 1,4 miljoner kronor till specialpedagogisk/speciallärarkompetens för ökad likvärdighet oavsett skola, och vi permanentar projektet med fysioterapeut i skolan, som arbetar med ergonomi, fysisk aktivitet och tidiga insatser för barns motorik.

Vi tillskjuter också 13 miljoner till grundskolan, inklusive resursskolan och anpassad skola, för en höjning av grundbeloppet för att säkra kvaliteten och för att kunna möta det ökande behovet av stöd i skolan. Behovet av anpassad skola och resursskola ökar, och verksamheterna förväntas växa ytterligare, vilket kräver fler lärare och specialpedagogisk kompetens. Resursskolan får till hösten 2025 nya lokaler, vilket möjliggör att ta emot fler elever.

Kunskap som lyfter unga och vuxnas lärande

I linje med detta flyttar vi även över ansvaret för den anpassade gymnasieskolan och Desideria anpassad grundskola som idag finns på Wisbygymnasiets område från Barn- och utbildningsnämnden till Gymnasie- och vuxenutbildningsnämnden. Detta för att knyta de verksamheterna och dess elever närmare Wisbygymnasiet, vilket skapar bättre förutsättningar framåt.

Gotlands Folkhögskolas allmänna kurs Enter bidrar till att höja utbildningsnivån och möjliggöra vidare studier, med särskilt stöd för deltagare inom NPF-spektrumet. Efterfrågan på kursen är högre än tillgången. Därför tillskjuter vi resurser till Enter i vår budget för 2026. Vid sidan av detta tillför vi 2,5 miljoner för att stärka skolbiblioteken, något som är av stor vikt för att stimulera elevers läsning.

Utöver resursfördelningsmodellen tillskjuter vi totalt 25,5 miljoner kronor för barn, unga och vuxnas lärande:

- 7,9 miljoner till förskolan (4,5 mkr för en höjning av grundbeloppet för alla barn i förskolan och 3,4 mkr för att möta det ökade behovet till anpassad skola).
- 1,4 miljoner till barn- och elevhälsan.
- 13 miljoner för grundskolan inklusive anpassad skola.
- 700 000 kronor för Enter (Folkhögskolan).
- 2,5 miljoner för skolbibliotek.

Kultur och fritid – för ett aktivt och meningsfullt liv

I budgeten för 2026 stärker vi det gotländska föreningslivet och skapar bättre möjligheter till en rik fritid för alla gotlänningar. Vi fortsätter investera i våra idrotts- och fritidsanläggningar för att ge både föreningar och invånare goda förutsättningar för en rik fritid.

Arbetet med det efterlängtrade nya Solbergabadet fortskrider enligt plan, samtidigt som planeringsarbetet för både ny ridanläggning och ny ishall fortsätter. Vid sidan av detta får vi äntligen ett nytt stödsystem på fritidssidan, vilket kommer att ge bättre, mer likvärdiga och transparenta förutsättningar.

Vi fortsätter arbetet med att mota ensamhet och öka rörelserikedomen. Vi har tidigare permanentat resurser till Fritidsbanken och utvecklat ett idéburet offentligt partnerskap (IOP), så att fler – oavsett bakgrund – får tillgång till en aktiv fritid. Dessutom sätter vi snart igång med arbetet inför Island Games på Gotland. Gotland är "preferred bidder" och förväntas, under sommarens spel på Orkney, tilldelas spelen år 2031.

De senaste åren har Region Gotland räknat upp medlen till kulturen mest i hela landet. Den linjen håller vi fast vid även i år – med en 3-procentig uppräkning till både den kommunala kulturen och till den regionala kulturen inom kultursamverkansmodellen. Vi fortsätter även planerna för ett nytt ungdokumenthus i nuvarande Solbergabadets lokaler, i takt med att det nya badhusets färdigställande.

Vi satsar sammanlagt 5,85 miljoner kronor på kultur och fritid:

- 2 miljoner till ökade driftskostnader som uppkommit i och med investeringar i anläggningar på Visborg, Rävåsen och i ishallen i Hemse, samt säkrar fortsatt drift av ishallen i Slite.
- 2 miljoner till föreningsdrift av egna anläggningar.
- 300 000 kronor till hyresstöd till mindre föreningar.
- 600 000 kronor till aktivitets- och medlemsstöd för 65+ samt personer med funktionsnedsättning.
- 150 000 kronor till verksamhetsstöd för funktionsrättsorganisationer.
- 100 000 kronor till ökad stöd för sociala föreningar.
- 700 000 kronor för att påbörja processen inför Island Games 2031.

Infrastruktur och klimat

De senaste åren har Tekniska nämnden arbetat intensivt med klimatfrågan. Vi har infört en ny prissättningsmodell som möjliggör klimativänliga investeringar, byggt ut laddinfrastruktur och solceller, samt genomfört insatser för bättre luftkvalitet. Vi har även antagit en klimatanpassningsplan – ett konkret verktyg för att stärka Gotlands beredskap mot klimätförändringar. Vi har dessutom tagit flera steg för att förbättra vardagsmiljön: dygnet runt-öppna återvinningsstationer, nya lekplatser och förbättringar av skol- och idrottsmiljöer. Vi bygger nytt, rustar upp och utvecklar – för ett Gotland där både boende och besökare trivs.

Utöver detta har vi genomfört flera viktiga investeringar, bland annat cykelväg till Visby flygplats, cirkulationsplats vid Östra Hansegatan, bryggan vid Kallis och offentliga toaletter vid Tallunden. De ökade kapitalkostnaderna för dessa samhällsinvesteringar hanteras genom ett tillskott på 9 miljoner kronor. Detta för att undvika att resurser behöver tas från annan verksamhet och därmed riskera minskad utvecklingskraft framåt.

I budget 2026 prioriterar vi också särskild kollektivtrafik – idag en underfinansierad verksamhet som allt fler nyttjar, särskilt inom färdtjänst och sjukresor. Genom att tillskjuta resurser säkrar vi upp servicenivån för de som behöver det allra mest.

Nya lösningar för vattenförsörjning

Vi fortsätter också att utveckla Gotland som en tillgänglig, trygg och hållbar plats att leva på. Vattensituationen med torka, minskad tillgång till grundvatten och därmed ökad efterfrågan på alternativa lösningar såväl som insatser för vattendammar, våtmarker och lagring ställer nya krav på Region Gotland. En VA-rådgivare är därför en viktig funktion i vår stora utmaning.

Genom att erbjuda rådgivning inom alternativa VA-lösningar redan i tidiga skeden av exploateringsprojekt, gör vi det enklare för både gotlänningar och nyinflyttade att komma vidare med sina byggplaner. Vi erbjuder sedan tidigare energi- och klimatrådgivning för att hjälpa gotlänningar med sin energianvändning och miljöpåverkan, och nu tar vi nästa steg med att erbjuda VA-rådgivning.

Våra satsningar för infrastruktur och klimat under 2026:

- 5 miljoner till särskild kollektivtrafik
- 300 000 kronor för skötsel av klintkanten i Visby innerstad
- 9 miljoner till kapitalkostnader för samhällsprojekt
- 160 000 kronor för fortsatt energi- och klimatrådgivning
- 600 000 kronor för VA-rådgivning (samarbete Miljö- och byggnämnden, total investering på 1 miljon)
- 1 miljon för exploatering och ökat bostadsbyggande

Bygga och bo – för ett växande Gotland

Sedan 2022 har Miljö- och byggnämnden arbetat målmedvetet med att förändra och förbättra. Vi har förbättrat bygglovsprocessen med tydligare kontaktvägar, kortare väntetider och en tydlig prioriteringsmodell för detaljplaner som gynnar bostadsförsörjningen. Resultaten märks: vi får högre betyg från företagare och sökande, och vi levererar på vårt vallöfte om att möjliggöra 500 nya bostäder per år.

Kundnöjdheten inom miljö- och hälsoskydd har ökat kraftigt, och inom bygglov har vi genomfört förändringar som verkligen gör skillnad i vardagen för gotlänningar. Att snabbt och tydligt få besked i byggärenden är avgörande för investeringar, nyetableringar och bostadsbyggande. När

bygglovsprocessen fungerar, fungerar också Gotlands utveckling bättre.

För att skapa bättre förutsättningar för Gotlands tillväxt prioriterar vi i budget 2026 insatser som stärker företagsklimatet, underlättar inflyttning och förbättrar vardagen för gotlänningar. Med ett tillskott till bygglovsverksamheten förstärker vi arbetet för kortare handläggningstider, smidigare processer och fortsatt hög service.

Idag har vi kommit ikapp de historiskt långa bygglovsköerna och vi fortsätter satsa på rådgivning i tidiga skeden – en modell som ger sökande rådgivning från start för att förenkla processen att söka bygglov. Samtidigt har vi stora exploateringsprojekt på gång där utvecklingen av Visborg är störst. För att fortsätta hålla hög takt i exploateringsarbetet skjuter vi till extra resurser för samhällsbyggande.

Vi stärker även miljö- och livsmedelskontrollen, där fokus ligger på att förbättra luftkvaliteten för gotlänningar (PM10) samt öka utbildningsinsatser om ansvarsfull alkoholservering och utveckla vårt brottsförebyggande arbete inom alkoholhantering. Läs mer om detta under avsnittet om trygghet, säkerhet och beredskap.

För att Gotland ska fortsätta växa satsar vi följande:

- 3 miljoner för att effektivisera bygglovshantering yttre.
- 1 miljon till PM10 och alkoholhantering.
- 7,7 miljoner för exploatering och bostadsbyggande.
- 400 000 kronor för VA-rådgivning (i samarbete med tekniska nämnden, total investering på 1 miljon).
- 1 miljon för digital inflyttarservice och gotland.com

För ett levande näringsliv

Många bidrar på ett viktigt sätt till målen i den regionala utvecklingsstrategin. Region Gotland beviljar årligen verksamhetsbidrag till organisationer som bedöms fylla en viktig funktion i det företagsfrämjande systemet. Näringslivsanslaget har över år varierat. Samhällets allmänna kostnadsökningar, ett ökat tryck på medfinansiering av EU-projekt och för att främja Gotlands innovations- och konkurrenskraft behöver näringslivsanslaget framåt att öka. Inför 2026 höjer vi därför näringslivsanslaget med 3,9 miljoner.

Organisation	Näringslivsanslag
ALMI	4,30
Science Park Gotland	3,50
Ung företagsamhet	0,50
Rindi kårhus	0,77
Coompanion	0,40
Visby Centrum	0,50
Medeltidsveckan	0,30
Gotlands Grönt Centrum	4,80
Gotland Filmfond	3,00
Företagardagen (Tillväxt Gotland)	0,08
92 möjligheter (Tillväxt Gotland)	0,06
Kapitaltillskottsgaranti Kongresshall	1,50
Forsatt finansiering fleråriga beslut	1,00
Utrymme nya beslut näringslivsinsatser	2,28
Totalt	23,00

Totalt satsar vi 23 miljoner till den gotländska näringen, där vi prioriterat en utökning med:

- 3,9 miljoner till näringslivsfrämjande verksamhet.

Vård – när den behövs

När gotlänningar tillfrågas om man anser sig ha tillgång till den vård man behöver och om man får den i rätt tid hamnar Gotland i topp i nationella mätningar. Det är viktigt att bibehålla den höga kvalitet och tillgänglighet vi har i sjukvården men också att fortsätta förstärka de delar där insatser behövs.

När Socialdemokraterna och Moderaterna tog över ledarskapet i Hälso- och sjukvårdsnämnden hade endast varannan gotlänning en fast läkarkontakt på vårdcentralen. Idag är andelen nästan 70 procent. Arbetet med fasta kontakter som grund för primärvårdens utveckling är inte bara positivt för patienten utan själva grunden för kvalitet och kontinuitet. Genom att ge full täckning för personalkostnader och genom att hålla i resursfördelningsmodellen ger vi sjukvården förutsättningar att hålla i riktningen framåt.

Samtidigt behöver vi ta vara på möjligheterna med ny teknik. Utöver tillskottet om 56,6 miljoner i resursfördelningsmodellen samt täckning för personalkostnader skjuter vi också till 10 miljoner årligen för arbetet med nytt journalsystem. Region Gotland har tillsammans med Region Stockholm beslutat att byta ut dagens lösning – ett steg som är avgörande för att upprätthålla en hög patientsäkerhet och effektiv informationshantering i vården. Systemet ska vara ett verktyg som frigör tid och förenklar vardagen för vårdens medarbetare. Resurstilldelningen ger förutsättningar för en god implementering av ett system som möter personalens och sjukvårdens behov.

I juni 2026 invigs akutmottagningens nya lokaler. Det har varit efterlängtat av många och ger inte bara en bättre integritet för patienter som söker akut sjukvård utan ger också personalen en bättre arbetsmiljö. För att kunna bygga om akutmottagningen har havspaviljongen tillskapats. Genom att ge full kostnadstäckning för denna tryggar vi en långsiktig finansiering som inte går ut över personalen eller andra budgetposter.

Enligt resursfördelningsmodellen får hälso- och sjukvården 56,6 miljoner kronor. Utöver detta prioriterar vi:

- 10 miljoner för att säkra implementeringen av nytt journalsystem.
- 10,4 miljoner till hyreskostnader för Havspaviljongen, för möjliggörandet av ny akutmottagning.

En äldreomsorg för åren som kommer

Antalet äldre på Gotland ökar. Vi ger därför drygt 29 miljoner kronor för fler äldre. Med ökat budgetutrymme för äldreomsorgen skapar vi förutsättningar för att hantera kostnadsökningar och samtidigt hålla en hög kvalitet i verksamheten. Fokus ligger på att bemanna efter faktiska behov och stärka kompetensen hos våra viktiga medarbetare, som varje dag ser till att våra äldre har en trygg och bra tillvaro på särskilda boenden eller i hemmet.

Kunniga medarbetare som trivs i sitt jobb är en förutsättning för en fungerande äldreomsorg. Vi ger full personalkostnadskompensation, vilket möjliggör fortsatt god löneutveckling för våra medarbetare samtidigt som vi fortsätter satsningar på friskvård för att minska sjukfrånvaron och bidra till ett mer hållbart arbetsliv. Våra enhetschefer får fortsatt stöd i att leda förändring och utveckling. Genom att digitalisera vår verksamhet frigör vi tid för våra medarbetare att fokusera på kärnuppgiften: omsorg.

Arbetet med det nya särskilda boendet i Klintehamn fortsätter enligt plan, och inflyttning beräknas

ske i december 2025. Vi har också nyligen invigt ett nytt gruppboende på Terra Nova – ytterligare ett steg för att möta behovet av moderna och ändamålsenliga boendelösningar för våra äldre.

Med vår långsiktiga 10-årsplan finns en fortsatt tydlig strategi för hur utbyggnaden ska ske. I dagsläget finns det lediga platser och goda möjligheter att välja var man vill bo, samtidigt som det nya äldreboendet i Klintehamn invigs under året.

Vi kommer också att fortsätta jobba förebyggande tillsammans med de äldre och pensionärsorganisationerna. Vi planerar hälsofrämjande åtgärder som ska minska upplevd ensamhet, motverka digitalt utanförskap och stimulera till fysisk aktivitet. Tillsammans med pensionärsorganisationerna och andra delar av civilsamhället vill vi skapa mötesplatser och aktiviteter som berikar de äldres liv och verkar förebyggande, för ett rikt och långt liv.

Vår budget ger oss möjligheter att ge Gotlands äldre en trygg och bra äldreomsorg genom hemtjänst, särskilda boenden och hemsjukvård. Det ska vara tryggt att åldras på Gotland.

Beroendevård och stödboende

Vi vet samtidigt att vi behöver öka insatserna för personer med beroende. I vår budget prioriterar vi därför 9,4 miljoner för stödboende. Vi har flera olika varianter av boende för gotlänningar i beroende, men genom budgetsatsningen kan vi bygga en bit som saknas, nämligen ett stödboende för de som kämpar för att ta sig ur sitt beroende. Det är ett steg i rätt riktning mot de tankegångar som finns i samsjuklighetsutredningens reformering av den svenska beroendevården. Genom denna satsning hoppas vi kunna hjälpa fler gotlänningar att ta sig ur sitt skadliga beroende av alkohol och narkotika.

Enligt resursfördelningsmodellen får Socialnämnden ett tillskott på 29,2 miljoner kronor. Utöver detta prioriterar vi:

- 9,4 miljoner för stödboende.

Trygghet, säkerhet och beredskap

Regional säkerhet och beredskap

En trygg region börjar med ett starkt förebyggande arbete. Vi har ökat vårt fokus på det brottsförebyggande arbetet och samlat det i en organisation tillsammans med beredskapsarbetet. Vi arbetar aktivt i alla verksamheter med kontinuitetsplanering och riskanalyser. Genom initiativ som projektet *Stark socken* stärker vi gotlänningars delaktighet och trygghet.

Ett annat viktigt område är det digitala skyddet. I vår budget för 2026 fortsätter vi att prioritera investeringar som stärker Gotlands IT-säkerhet på både kort och lång sikt. Förra året avsatte vi nära 8 miljoner kronor och vi håller i det målmedvetna arbetet. Därför fortsätter vi att bygga ut våra IT- och AI-lösningar för att möta alltmer komplexa hotbilder. Det handlar om att förebygga digitala angrepp, säkra samhällsviktig infrastruktur och skapa högre beredskap mot cyberbrott. Vi satsar på teknisk säkerhet – med lösningar som skyddar både offentliga verksamheter och gotlänningarnas integritet.

Beredskap inom skolan

Skolan är en av våra viktigaste platser för trygghet. Därför satsar vi på säkerhet och beredskap inom hela skolväsendet. Fokus ligger på att utveckla arbetet med risk- och indicenthantering, stärka det förebyggande arbetet mot hot och våld och bygga upp en tät samverkan mellan skola, polis, räddningstjänst, sjukvård och socialtjänst. Trygga skolmiljöer är grunden för barn och elevers lärande och utveckling – och ett effektivt skydd mot att unga dras in i destruktiva miljöer. Genom att jobba förebyggande tidigt i barn och ungas liv stärker vi inte bara tryggheten i skolan – utan i hela samhället.

Alkoholhantering med fokus på trygghet

I takt med att vi skärper det brottsförebyggande arbetet på Gotland, stärker vi även tillsynen kring alkoholservering. Budgeten inför 2026 ger oss möjlighet att arbeta mer strategiskt med utbildning och rådgivning till företag och personal som hanterar alkohol. Det handlar om att skapa medvetenhet, ansvarstagande och ett aktivt förebyggande arbete mot alkoholrelaterad brottslighet. Genom samarbete med polis, tull och andra myndigheter kan regionens tillsynspersonal nu vara en tydligare del av det brottsförebyggande arbetet. Det är ett viktigt steg för att förebygga våld, otrygghet och missbruk i offentliga miljöer – och för att skapa en tryggare Gotland för alla.

Avhopparverksamhet

Vi satsar också på att bygga upp en avhopparverksamhet för personer som vill lämna en kriminell bana bakom sig. Region Gotland har redan tagit tydliga steg genom att starta den särskilda insatsgruppen (SIG), där vi med stöd från socialtjänst, polis och andra aktörer skapar nätverk kring unga i riskzon – med målet att förebygga brott och ge dem nya möjligheter genom utbildning och arbete. Nu fortsätter vi arbetet. Med budgeten för 2026 kan vi erbjuda kriminella en väg ut. Det kräver långsiktiga resurser, skyddsåtgärder och ett omfattande samarbete mellan olika samhällsaktörer. Detta är en investering i tryggheten på Gotland. Vårt mål ligger fast: Gotland ska inte bli en plats för gängkriminalitet. För att lyckas måste vi agera innan problemen rotar sig – både med unga i riskzon och de som redan tagit steg in i kriminalitet.

Vi tar ansvar för Gotlands säkerhet – i vardag och i kris, och prioriterar följande:

- 4,5 miljoner för IT-säkerhet inklusive AI.
- 3 miljoner till räddningstjänstens uppdrag.
- 1 miljoner för säkerhet och beredskap inom skolan.
- 1 miljon för miljö och trygghet som PM10 och alkoholhantering.⁷
- 2 miljoner för avhopparverksamhet.

⁷ Nämnades i avsnittet om *Bo och bygga - för ett växande Gotland*

Investeringar

Behoven av investeringar i våra lokaler och verksamheter är stora och många viktiga investeringar ligger framför oss. Samtidigt står vi inför en utmaning att hantera en ekonomisk situation som kräver återhållsamhet och noggranna prioriteringar. Det krävs en ansvarsfull och långsiktig politik som säkerställer att vi kan möta dagens behov utan att äventyra framtida generationers möjligheter.

För att klara av det begränsar vi investeringsbudgeten till drygt 500 mkr per år för de kommande tre åren. Vi ska inte avsätta medel för investeringsbehov som ännu inte är redo för utförande och vi ska inte planera för mer än vad vi har resurser att kunna genomföra. Vissa investeringsprojekt flyttas framåt i tid då vi ser att de kräver ytterligare arbete innan de kan realiseras. Såväl en ny idrottshall i Visby som ridsportanläggning på Rävåsen skjuts därför till 2027/2028.

Förutom det redan pågående arbetet med nya Solbergabadet avsätts 1,5 miljoner 2026 till projektering för arbetet med ett ungdanshus på Solbergområdet.

Vår investeringsbudget för 2026–2028 fokuserar på att stärka kärnverksamheterna så som utbildning, kollektivtrafik och infrastruktur, samtidigt som vi behöver prioritera de mest kritiska investeringarna. Genom att effektivisera och omfördela resurser kan vi säkerställa att investeringsmedlen används på bästa möjliga sätt.

Vi är övertygade om att en balanserad och ansvarsfull investeringsbudget är nyckeln till att skapa ett hållbart och välmående samhälle. Genom att kombinera ekonomisk återhållsamhet med strategiska investeringar kan vi bygga en stark grund för framtiden.

Ett hållbart samhälle kräver att vi ställer om. En utvecklad kollektivtrafik är avgörande för att fler ska kunna välja bussen. Det är bra både för miljön och för livet. 2026 investerar vi därför för att kunna starta upp kollektivtrafikens nya stadslinjenät i Visby.

För att stärka Region Gotlands trygghet i form av redundans satsas 60 mkr på IT-investeringar och reservkraft för Korpenområdet och Visby hamn. Vi fortsätter även vår satsning inom VA och vattenförsörjning genom att avsätta 200–290 mkr årligen för reinvestering och nybyggnad.

	Driftbudget 2026 (mnkr)	
		Budget-beredning
	Personalkostnadskompensation	
	Generell personalkostnadskompensation 3 %	130,00
	Summa personalkostnadskompensation	130,00
	Resursfördelningsmodeller	
	Resursfördelningsmodell BUN	-25,40
	Resursfördelningsmodell GVN	20,40
	Resursfördelningsmodell SON	29,20
	Resursfördelningsmodell HSN	56,60
	Summa resursfördelningsmodell	80,80
	Externa avtal och interna prishöjningar	
	Externa avtal	44,30
	Interna priser regionstyrelseförvaltningen	5,40
	Interna priser teknikförvaltningen (försörjningsavdelningen)	3,60
	Förändring internhyra (3,6 %)	16,20
	Driftskostnader exploatering	1,10
	Summa externa avtal och interna priser	70,60
	Ramtillskott	
RS/RSF	Utveckling AI	0,50
RS/RSF	IT	4,00
RS/RSF	Drift ishallar Hemse och Slite	1,50
RS/RSF	Drift och hyra fritidsanläggningar	0,50
RS/RSF	Räddningstjänsten	3,00
RS/RSF	Energicentrum/energirådgivning	0,16
TN	Särskild kollektivtrafik	5,00
TN	Utökade resurser exploatering och ökat bostadsbyggande	1,60
TN	Skötsel av klintkanten Visby innerstad	0,30
TN	Kapitalkostnader samhällsprojekt	9,00
MBN	Bygglov - effektivitet och förstärkning	3,00
MBN	PM10 och alkoholhantering	1,00
MBN	VA-rådgivare	0,40
MBN	Exploatering och samhällsbyggnad	7,70
BUN	Förskola förstärkning	7,90
BUN	Grundskola inkl anpassad skola	13,00
BUN	Bam- och elevhälsan	1,40
BUN/GVN	Säkerhet och beredskap, skolorgansiationen	1,00
BUN	Skolbibliotek	2,50
GVN	Folkhögskolan, Enter	0,70
SON	Inrätta stödboende skadligt bruk o beroende	9,40
SON	Avhopparverksamhet	2,00
HSN	Nytt journalsystem - kvalitet i införande	10,00
HSN	Hyra Havspaviljongen	10,40
RSF	Antagande och implementering av nytt stödsystem på fritidsområdet	3,15
RSF	Verksamhetsstöd för genomförande av Island Games 2031	0,70
RSF	Finansiering arbetsmodell för landsbygdsutveckling	0,90
RSF	Beslut om verksamhetsbidrag ur näringslivsanslaget och näringslivsanslagets totala utrymme	3,90
RSF	Implementering av digital inflyttarservice och gotland.com i ordinarie verksamhet	1,00
	Summa ramtillskott*	105,61
	Reavinster och exploatering	-20,00
	Summa förändring budget 2026	367,00
	Budgeterat resultat 2026	75,40